

**Кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

УДК 343.132

В.М. СТРАТОНОВ,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
декан юридичного факультету Херсонського державного університету

**ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ
У ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ**

Анотація. Стаття присвячена проблемі визначення поняття слідча (розшукова) дія, пріоритетним напрямком теоретичної думки щодо формулювання даної дефініції. Автор аналізує думки науковців і приходять до висновків про те, що вчені поділяють слідчі (розшукові) дії децю відмінними функціями у забезпеченні процесу доказування, а думки зарубіжних вчених свідчать, що у інших країнах положення доказового права та значення у ньому слідчих дій відрізняються між собою, тому постає необхідність у їх узагальненні визначені понять та завдань.

Ключові слова: слідча дія, розшукова дія, поняття, дефініція, кримінальний процес.

Постановка проблеми. Відомо, що в процесі будь-якої діяльності використовуються відповідні засоби та методи. Слідчі дії, а з 2012 року слідчі (розшукові) дії є дійовим інструментом в процесі розслідування і займають ключову позицію в доказовому праві як засоби пізнавальної діяльності. Проте одностороннього визначення даної дефініції не існує, мало того, деякі автори неоднозначно визначають їх функції, та як наслідок не зовсім коректно визначають їх завдання. Теоретичні неузгодженості приводять до неоднозначного розуміння практиками, як самого поняття слідчі (розшукові) дії так і ряду процесуальних помилок.

Метою цієї наукової праці є необхідність проведення аналізу наявних думок та напрацювань з метою їх узагальнення та винесення певних проблем для обговорення.

Виклад основного матеріалу. Три-чотири роки наука як кримінального

процесу, так і криміналістики потребують однозначного наукового і законодавчого визначення поняття «слідча дія», його різновидів та змісту. На це були спрямовані зусилля провідних теоретиків і практиків, напрацьований значний дослідницький матеріал, але проблема продовжує залишатися відкритою і актуальною.

Аналізуючи норми Кримінальних процесуальних кодексів України 1921, 1927 та 1961 років, слід зазначити, що законодавець не використовує однозначного тлумачення поняття «слідчі дії». Навіть у Кримінальному процесуальному кодексі 2012 року не дається окреме визначення поняття «слідча дія», лише у ст. 223 Вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій у першому абзаці вказано, що слідчі (розшукові) дії є діями, які спрямовані на збирання або перевірку доказів у конкретному кримінальному провадженні. Об'єднання по суті різних дій

(слідчих і розшукових) вносить ще більшу невизначеність, яка існувала і до цього. Оскільки Закон «Про оперативну розшукову діяльність» та інші нормативні документи не передбачають слідчого як суб'єкта розшукової діяльності, то чи не доречно говорити про «пошукові» дії.

Аналіз показав, що у певних випадках їх зміст передбачав розширене тлумачення, коли під слідчими розумілися всі процесуальні дії слідчого, які вчиняє під час розслідування кримінальної справи. У вузькому значенні під слідчими діями розуміли лише ті, які направлені на безпосереднє вирішення завдань доказування.

Якщо звернутися до напрацювань науковців, то в теорії наук кримінального процесу і криміналістики відсутнє однозначне визначення поняття «слідчі дії». Так, деякі науковці розуміють під слідчими діями всі процесуальні акти слідчого, що вчиняються ним під час розслідування злочину: цю думку поділяють О.М. Ларін, І.М. Лузгін, І.Ф. Герасимов [1, с. 148-149; 2, с. 58-59; 3, с. 30]; деякі — виділяють групи слідчих дій для надання особам статусу учасників кримінального процесу; припинення злочину та притягнення винних до відповідальності, забезпечення прав осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві [4, с. 49-51; 5, с. 183]. Частина дослідників дотримуються точки зору про включення до слідчих дій лише тих з них, які виконують функції збирання, перевірки, дослідження, оцінки доказів [6, с. 19; 7, с. 205; 8, с. 296].

Поняття «слідчі дії» здавна відоме в історії вітчизняного кримінального судочинства. У Статуті кримінального судочинства 1864 року цей термін був використаний для відокремлення

процесуальних дій судового слідчого від тих дій, які виконувались чинами поліції. Зміст пизки статей Статуту (ст. 491 та ін. гл. 12) та рішень вищих судових інстанцій свідчать про те, що під слідчими діями розумілося досить широке коло процесуальних дій та рішень, в тому числі й заходи судової влади, яка уособлювалася судовим слідчим, зокрема постанови про зупинення періодичних видань, обрання запобіжних заходів, притягнення як обвинуваченого [9, с. 126].

У перших роботах з криміналістики автори також зверталися до терміну «слідча дія», не з'ясовуючи їх відмінності від решти дій, що здійснюються слідчим під час розслідування злочину. Так, в «Основах уголовной техники» С.Н. Трегубов веде мову про слідчі дії на місці злочину, до яких включає всі дії, які вчиняються слідчим на місці події: складання плану, фотографування місця події, зовнішній огляд трупа, розшук і огляд знарядь злочину та їх ідентифікація тощо. Поряд з цим автор зазначає про особливо вагомe значення таких слідчих дій як огляд, обшук, освідчування, дослідження речових доказів [10, с. 16-61].

Тобто, законодавцем, вченими, судовою владою ототожнювалися поняття «слідчі дії — дії слідчого», відбувалося їх розширене юридичне тлумачення.

На основі аналізу радянського кримінально-процесуального законодавства О.В. Горбачов робить висновок про те, що в період після 1917 року термін «слідчі дії» потерпів різні, навіть парадоксальні, зміни у своєму змісті. Так, у КПК 1927 року цей термін згадувався лише в розділі про судовий розгляд (ст. 261), а дії органів досудового слідства охоплювалися поняттям «заходи» чи навіть «папрями» (ст. 223); патомість у кодексі були регламентовані правила проведення огляду, обшуку,

допиту та інших слідчих дій. До часу прийняття Основ кримінального судочинства 1958 року значення терміну «слідча дія» в розумінні заходів, що виконувалися слідчим, було неконкретизованим. У ст. 29 Основ кримінального судочинства наводиться перелік невідкладних слідчих дій, які дозволялося виконувати органам дізнання при розслідуванні кримінальних справ, досудове слідство в яких було обов'язковим, проте визначення поняття «слідчі дії» та їх повний перелік залишалися нез'ясованими [9, с. 126-127].

Ця проблема не втратила своєї актуальності і після прийняття Кримінально-процесуального кодексу України від 28.12.1960 р. зі змінами та доповненнями [11], де використовувався термін «слідчі дії» більше 80 разів, але дефініція поняття була відсутньою.

Як ми вже зазначали, ст. 223 Кримінального процесуального кодексу України [12] передбачає прогресивні зміни, проте її норми вимагають суттєвого доповнення та удосконалення.

Потреба наукових досліджень слідчих дій є гострою та загальною, адже тривалий час ця проблема, не зважаючи на зауваження науковців [9, с. 128; 13, с. 46; 14, с. 176], залишається невирішеною.

Юридичні поняття не є лише гносеологічними та комунікативними засобами. Передусім, вони створюються та використовуються з метою правової регламентації буття, адже саме за допомогою юридичних понять визначаються умови, способи та наслідки правових дій. Тому адекватне розуміння змісту юридичних понять є запорукою правильного поведіння у правовому полі [15, с. 29]. Оптимальний вихід із даної ситуації — застосування дефініції — (лат. Definitio) — коротке

визначення якогось поняття [16, с. 205]. Дефініція поняття передбачає проведення дослідницької роботи зі з'ясування його сутності через виділення характерних ознак, які у своїй сукупності забезпечують його однозначність.

Призначення норми-дефініції вбачається у визначенні точних законних підстав і умов застосування такої норми. При цьому зміст норми закону розраховано на автономну стабільність, довгостроковість [9, с. 129].

Дефініція «слідчі дії» вимагає чіткого виділення основних характерних ознак, що відображають відмінний характер інституту слідчих дій від інших процесуальних і не процесуальних різновидів діяльності.

На нашу думку, однозначна об'єктивна дефініція може бути досягнута лише за умови виділення таких основних характерних ознак шляхом групового дослідження наукової літератури, норм кримінально-процесуального законодавства та аналізу слідчої практики.

Науковці неоднозначно виділяють ознаки слідчих дій: так, М.П. Гутерман називає процесуальний характер, необхідність достатніх підстав (фактичних, а для деяких і юридичних); здійснення уповноваженим суб'єктом; проведення у межах досудового слідства; тактична обгрупованість і вибірковість; внутрішня структура [17, с. 9]. С.А. Шейфер розглядає слідчу дію в якості пізнавальної діяльності слідчого, як об'єкт правового регулювання та акт правозастосування [18, с. 104-119]. І.Є. Биховський вказує на пізнавальний характер слідчої дії, провадження її в стадії досудового розслідування і при розслідуванні пововиявлених обставин, процесуальну регламентацію, що визначає порядок виявлення, дослідження, фік-

сації та вилучення доказів [19, с. 6]. В.К. Лисиченко, І.І. Когутич зазначають про вирішення завдань встановлення негативних обставин, які набувають значення доказу у справі [20, с. 94]. О.В. Горбачов як обов'язкову ознаку слідчої дії називає її проведення після порушення кримінальної справи [9, с. 30]; що думку підтримують і М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, В.П. Шибіко [21, с. 210].

Е.Ф. Куцова, В.М. Тертишник характерною ознакою слідчих дій вважають їх примусовий характер [8, с. 296], вказуючи, що примусова природа притаманна слідчим діям і вони є підвидом заходів кримінально-процесуального примусу [22, с. 34-35].

Проте значна частина слідчих дій має добровільний характер, проходить в атмосфері взаєморозуміння і співробітництва, що, безумовно, виключає можливість застосування заходів державного примусу. Наприклад, розповсюдженою є ситуація, коли учасники слідчих дій (потерпілі, свідки) зацікавлені в розслідуванні кримінальної справи і викритті вищих, сприяють провадженню слідчих дій, подають слідчому докази відповідно до ст. 225 КПК України. Також, відповідно до ст. 63 Конституції України, будь-яка особа не несе відповідальності за відмову давати показання чи пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом [23, с. 17], що виключає можливість застосування примусу навіть при відмові підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого повідомити дані слідчому. Такі слідчі дії як огляд місця події, огляд предметів, документів (ст. 237 КПК України), лише за певних умов припускають можливість застосування примусу.

Виходячи із зазначеного, недоречно відносити до обов'язкових ознак слід-

чих дій примусовий характер, доцільною є лише вказівка на те, що у певних випадках, коли з'ясувати істину у справі іншим способом неможливо, провадження слідчих дій може забезпечуватися законними заходами державного примусу.

На наш погляд, не можна погодитися з думкою науковців, які відносять до слідчих дій ті акти діяльності слідчого, які не вказані у кримінально-процесуальному законодавстві. Так, О.М. Ларін вказує на те, що всі процесуальні акти, в яких безпосередньо реалізуються правовідносини слідчого з іншими особами, залученими чи допущеними до розслідування, є слідчими діями і підлягають закріпленню у відповідній процесуальній формі, якщо навіть в законі вони не визначені як слідчі дії [24, с. 101]. Так вважає і В.А. Сас, зазначаючи, що фактичний стап речей і процесуальні закономірності не обмежують коло слідчих дій, якщо вони відповідають юридичним вимогам [25, с. 83].

Ми вважаємо, що закріплення та регламентація слідчої дії в КПК України — обов'язкова умова її проведення. На це вказує І.Є. Биховський, слушно зазначаючи, що певною є думка окремих процесуалістів і практика деяких слідчих, котрі вважають правомірним проведення слідчої дії, не передбаченої законодавством [26, с. 35].

Позиція неухильного дотримання вимог кримінально-процесуального законодавства при визначенні кола слідчих дій та їх практичної реалізації обгрунтовується специфікою слідчої діяльності, оскільки основним джерелом формування її структури і змісту компонентів, регулятором їх взаємозв'язків є закон [27, с. 35].

Як вказує В.Т. Малярєнко, засада законності є джерелом підвищеної безпеки як для окремої особи, так

і для суспільства в цілому. Встановлені законом способи збирання і фіксації доказів є гарантією достовірності інформації про фактичні обставини справи. Відомості, одержані внаслідок провадження слідчих (розшукових) дій, можуть бути доказами лише за умови неухильного додержання вимог кримінально-процесуального закону [28, с. 43-79].

У роз'ясненнях Пленуму Верховного Суду України вказується на необхідність забезпечення верховенства закону у кримінально-процесуальному судочинстві. Так, у постанові № 9 «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 01.11.1996 р., п. 19 вказується, що докази слід вважати одержаними незаконним шляхом, коли їх збирання і закріплення здійснено з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, порядку, встановленого кримінально-процесуальним законодавством, або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами [29, с. 63].

Тобто застосування з метою отримання доказів у справі дій, не передбачених кримінально-процесуальним законодавством, недотримання вимог їх правової регламентації, тягне за собою порушення процесуальної форми, втрату доказового значення отриманих результатів. Закріплена в законі процесуальна форма слідчої дії дає можливість учасникам кримінального судочинства перекопатися у правомірності слідчої дії, суб'єктам доказування оцінити отримані докази з точки зору їх належності, допустимості і достовірності [30, с.10], що в цілому впливає на якість правозастосовчої діяльності у процесі досудового слідства.

Крім того, право на провадження слідчих (розшукових) дій виникає за

наявності фактичних і правових (юридичних) підстав. Фактичні підстави передбачають існування фактичних даних, що викликають необхідність провадження певної слідчої дії з метою отримання доказів у справі. Правові підстави провадження слідчих дій мають комплексний правовий характер і включають додержання положень про компетентність суб'єкта кримінально-процесуальної діяльності, час, з якого виникає право провадження слідчої дії, дотримання встановленої підслідності у процесі досудового слідства.

Підсумовуючи, слід підкреслити, що однією з визначальних характерних ознак поняття «слідча дія» є закріплення та регламентація порядку її провадження нормами кримінально-процесуального законодавства.

Наступна характерна ознака слідчих (розшукових) дій впливає з положення, що сутність діяльності з розслідування злочинів полягає у встановленні об'єктивної істини у кримінальній справі, а дії суб'єктів кримінального процесу під час досудового слідства направлені на її з'ясування.

Об'єктивна істина, крім кримінального судочинства, де її встановлення є обов'язковим [31, с. 120], проявляється у всіх сферах суспільного життя і є однією з найвищих гуманістичних цінностей людини [32, с. 168-171]. Об'єктивна істина у кримінальній справі досягається під час доказування, через виконання суб'єктом на основі вимог закону та свого внутрішнього перекопання комплексу як слідчих (розшукових) дій, так і складних розумових операцій, спрямованих на встановлення всіх обставин для правильного вирішення справи.

У процесі доказування саме шляхом застосування слідчих (розшукових) дій відбувається збирання, дослідження,

оцінка і використання доказів. Проте шляхом дослідження праць вітчизняних науковців вдалося дійти висновку про те, що вчені наділяють слідчі дії дещо відмінними функціями у забезпеченні процесу доказування. Результати вивчення праць зарубіжних вчених свідчать, що у інших країнах положення доказового права та значення у ньому слідчих дій відрізняються між собою [33; 34; 35].

Так, С.А. Шейфер вважає, що слідчі дії є способом збирання доказів [36, с. 65]; О.Р. Михайленко включає до кола вирішуваних ними завдань функції перевірки [37, с. 16]; В.Т. Нор, М.М. Михеєнко, В.П. Шибіко відносять до функцій слідчих дій виявлення, фіксацію та перевірку доказів у кримінальній справі [21]; Є.Г. Коваленко — збирання, закріплення, перевірку та оцінку доказів [38, с. 114-115], Капліна О.В., Грошовий Ю.М. — спосіб збирання доказів [39, с. 234].

Першою функцією слідчих дій є збирання — початковий етап, стадія накопичення доказового матеріалу у справі, що складається із системи дій виявлення, отримання, фіксації, вилучення і збереження доказів. До процесу збирання доказів висувається ряд вимог, які на думку А.Р. Белкіна, полягають в наступному: дотримання законності; забезпечення повноти зібраного у справі доказового матеріалу; своєчасне збирання доказів; дотримання необхідних гарантій достовірності отриманої інформації [40, с. 148].

Сутність процесу збирання доказів значною мірою залежить від того, в аспекті кримінально-процесуальної чи криміналістичної науки він розглядається. Науковці-процесуалісти більш поглиблено досліджують особливості кримінально-процесуальної регламентації способів збирання, формалізовані операції, які при цьому відбуваються.

Криміналісти, навпаки, детально і творчо розглядають змістовну частину збирання, включаючи до неї і дії, які передують, супроводжують, сприяють реалізації таких операцій.

Проте і процесуалісти, і криміналісти єдині у тому, що збирання доказів під час провадження слідчих (розшукових) дій починається з виконання пошукових операцій. Їх сутність полягає у виявленні слідів злочину, речових доказів тощо, що здійснюється на основі складної розумової діяльності — моделювання події злочину з метою визначення місць можливого знаходження доказів чи визначення кола осіб, в показаннях яких вони можуть мати місце. Потім для їх виявлення застосовуються процесуальні, організаційні, техніко-криміналістичні, тактичні засоби, методи і прийоми.

Друге завдання, яке вирішує слідчий внаслідок застосування слідчих (розшукових) дій — дослідження доказів, тобто пізнання суб'єктом доказування їх змісту відносно дотримання вимог достовірності, належності, допустимості та достатності.

Достовірність передбачає істинність доказу та його джерела, що вірно й адекватно відображають матеріальні та нематеріальні сліди злочину. Під належністю розуміється зв'язок доказу з предметом доказування та обставинами справи, що мають значення для розслідування справи. Допустимість доказу визначає законність, правомірність використання доказу і його джерела для встановлення істини у справі. Доказ вважається достатнім за умови, коли він сам чи в сукупності з іншими доказами дає можливість встановити передбачені законом обставини справи на тому рівні знання про них, що необхідний для прийняття подальшого рішення.

Оцінка доказів здійснюється слідчим у формі логічного, розумового процесу визначення ролі та значення зібраних доказів. Дослідження і оцінка доказів тісно пов'язані між собою, оскільки з'ясування достовірності, належності, допустимості та достатності доказів здійснюється у процесі складної розумової діяльності і провести чітку межу між цими процесами надзвичайно складно. Відмінність між цими різновидами діяльності слідчого під час провадження слідчих (розшукових) дій полягає в тому, що дослідження здійснюється як через практичні дії, так і розумові операції, а оцінка відбувається внаслідок розумової діяльності. З цього приводу С.М. Сівочек зазначає, що суб'єкти доказування повинні орієнтуватися на ретельне дослідження та оцінку як відомостей про факти, так і процесуальних джерел доказів [40, с. 7-8].

Заключним завданням слідчих (розшукових) дій є використання доказів, тобто їх безпосереднє залучення для підтвердження чи спростування певного факту шляхом розумової, операційної (діяльностної), психологічної активності суб'єкта розслідування.

Функція використання доказів є заключним етапом роботи з доказами у структурі слідчої дії, оскільки після їх збирання, дослідження і оцінки суб'єкт доказування оперує ними, застосовує з певною практичною метою, за допомогою чого вирішує завдання встановлення істини у кримінальній справі. Діяльність з використання доказів передбачає: висунення та обґрунтування слідчих версій; прийняття процесуальних і організаційно-тактичних рішень; перевірку версій та іншої інформації (шляхом співставлення змісту доказової інформації, отриманої

в результаті провадження однієї чи декількох слідчих (розшукових) дій, з метою підтвердження чи спростування їх узгодженості між собою); отримання нової інформації (застосування на основі наявної доказової інформації інших слідчих (розшукових) дій чи надання доручень на проведення оперативно-розшукових заходів); моделювання (дозволяє виявити зв'язки між отриманою доказовою інформацією та побудувати її цілісну систему); використання інформації для подолання протидії розслідуванню (з метою нейтралізації дій осіб, які чинять протидію) тощо.

Висновки. Розслідування злочину відбувається через застосування комплексу різноманітних процесуальних і не процесуальних заходів, які здійснюються відповідно до приписів кримінально-процесуального законодавства та направлені на вирішення його завдань.

Слідчі (розшукові) дії є окремим видом процесуальних дій, що проводяться з метою збирання, дослідження, оцінки й використання доказів уповноваженою службовою особою відповідно до вимог кримінального процесуального закону у процесі розслідування злочину.

Актуальним питанням є дослідження і визначення понять негласних слідчих (розшукових) дій, але оскільки автор обмежений об'ємом публікації, тож лише зазначимо, що такі дії не можуть бути різновидом слідчих (розшукових) дій як це зазначено у ст. 246 КПК України. Навіть той факт, що законодавець виносить їх в окрему главу, вже підтверджує даний роздум. Тому необхідне подальше обговорення зазначених проблем, можливо навіть уточнення та розширення таких дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ларин А.М. Расследование по уголовному делу. Планирование, организация / А.М. Ларин. — М. : Юрид. лит., 1970. — 224 с.
2. Лузгин И.М. Расследование как процесс познания / И.М. Лузгин. — М. : Юрид. лит., 1969. — 178 с.
3. Герасимов И.Ф. Некоторые проблемы криминалистики // Ленинский принцип неоправданности наказания и задачи советской криминалистики. Свердловск : Изд-во УГУ, 1972. С. 25-37.
4. Тетерин Б.С. Возбуждение и расследование уголовных дел. М. : Зерцало, 1997. — 237 с.
5. Уголовный процесс : учебн. для студ. юр. вузов и факультетов / Басков В.И., Гуценко К.Ф., Ковалев М.А., Куцова Э.В. и др. — М. : Зерцало, 1997. — 509 с.
6. Бахин В.П. Понятие, сущность и содержание криминалистической тактики. Лекция. — К. 1999. — 34 с.
7. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський та російсько-український). ; за ред. акад. НАН України В.Я. Тація. Харків. : Право, 2001. 560 с.
8. Тертишник В.М. Науково-практичний коментар до Кримінально-процесуального кодексу України. — К. : А.С.К., 2002. — 1056 с.
9. Горбачов О. Слідчі дії: термінологія, поняття, види // Вісник Академії правових наук України. — Х, 1997. — Вип. 2. — С. 125-130.
10. Трегубов Н.С. Основы уголовной техники. Научно-технические приемы расследования преступлений. Практическое руководство для судебных деятелей / Изд. юрид. книжного склада «Право». — Петроград, 1915. — 334 с.
11. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 зі змінами і доповненнями. Станом на 01.11. 2003 . К. : Атіка, 2003 . 205 с.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України «Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів України зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». — Х., Одісей, 2012. — 360 с.
13. Дубинський А.Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел : учеб. пособ. — К. : НИ и РИО Киевской высшей школы МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1987. — 84 с.
14. Лук'янчиков Є.Д. Удосконалення процесуальних засобів удосконалення криміналістичної інформації // Науковий вісник Дніпропетровського юрид. інституту МВС України. 2000. № 2. С. 171-179.
15. Бочаров Д. Поняття «фактичні дані» у теорії доказування: проблеми тлумачення // Вісник прокуратури. — 2002. — № 2. — С. 29-32.
16. Словник іншомовних слів ; за ред. О.С. Мельничука. — К. : Гол. редакція УРЕ., 1977. — 775 с.
17. Гутерман М.П. Организационные мероприятия следователя в процессе расследования преступлений : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Академия МВД СССР. — М., 1980. — 18 с.
18. Шейфер С.А. Следственные действия: сущность и процессуальная форма. М. : Юрид. лит., 1981. 128 с.
19. Быховский И.Е. Процессуальные и тактические вопросы системы следственных действий : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. 12.00.09 / Всесоюзный ин-т по изуч. причин и разраб. мер предупр. преступности прокуратуры СССР. — М, 1976. — 32 с.
20. Лисиченко В.К. Негативні обставини та їх значення у розслідуванні злочинів : монографія. — К. : Дія, 2002. — 182 с.
21. Михеєнко М.М. Кримінальний процес України : підручн. для юрид. вузів. — К. : Либідь, 1992. — 489 с.
22. Куцова Э.Ф. Следственные действия: понятие, обеспечение прав личности при их совершении // Вестник Московского университета. Сер. 11. Право. 1991. № 1. С. 32-37.
23. Конституція України від 28 червня 1996 року / Довідник працівника міліції: У 2-х книгах. Книга 1: Законодавчі та інші нормативно-правові акти з питань діяльності органів внут-

- рішних справ / Довідкове видання. — відпов. ред. М.В. Білоконь; упорядник С.М. Гусарев, В.Г. Слободянюк, С.М. Қалюк. — К. : Воля, 2003. — С. 11-48.
24. Ларин А.М. Следственные действия (Определение понятия, терминология) // Оптимизация расследования преступлений : Сборник научных трудов. Иркутск, 1982. С. 92-103.
25. Сас В. Щодо предмета вітчизняної криміналістичної тактики // Право України. 2001. № 9. С. 79-84.
26. Быховский И.Е. Развитие и совершенствование следственных действий: Краткие тезисы докладов и научных конференций / 50 лет Советской прокуратуры и проблемы совершенствования предварительного следствия. — Л., 1972. — С. 31-35.
27. Кузьмичов В.С. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів : монографія. — К : НАВСУ — НВТ «Правник», 2000. — 450 с.
28. Маляренко В.Т. Конституційні засади кримінального судочинства / В.Т. Маляренко. К. : Юрінком Інтер., 1999. — 318 с.
29. Постапови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах (1973 — 1998) // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 1998. № 11. С. 58-64.
30. Тертышник В.М. Теория доказательств : учебное издание. — Х. : Арсис., 1998. — 256 с.
31. Гвоздик О.И. Логика : учебн. пособ. для высш. учебн. заведений МВД / О.И. Гвоздик. — К. : УАВД., 1993. — 256 с.
32. Філософія : підручник / Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін. — 2-ге вид., стереотип. — К. : Либідь, 2002. — 408 с.
33. Bevan and Lidestone's. The Investigation of Crime. A Guide to Police Powers. Second Edition / Ken Lidstone. Clave Palmer London, Dublin, Edinburgh.: Butterworths, 1996. 797 p.
34. Vaduva N. Expertiza judiciara.: Romania: Craiova: Universitaria, 2001 Tipografia: REDUTA. — 292 p.
35. Meikalisa A. Kriminalprocesa tiesibas. Vispariga dala. — Latvia : RaKa., 2000. — 577 p.
36. Шейфер С.А. Собираение доказательств в советском уголовном процессе: методологические и правовые проблемы. — Саратов : Изд. Саратов ун-та, 1986. — 169 с.
37. Михайленко О.Р. Складання процесуальних актів у кримінальних справах / О.Р. Михайленко. — К. : Юрінком, 1996. — 256 с.
38. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України : навч. посіб. / Є.Г.Коваленко. К. : Юрінком Інтер., 2003. — 576 с.
39. Кримінальний процес : підручник / Ю.М.Гроптевий, В.Я.Ташій, В.П.Пшонка та інш. ; за заг. ред. В.Я.Ташія, В.П.Пшонки. — Х. : ПРАВО, 2013. — 824 с.
40. Сівочек С.М. Оцінка джерел доказів у кримінальному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Донецький інститут внутр. справ МВС України. — К., 2003. — 17 с.

Стратонов В.

Понятие, задачи следственных (розыскных) действий в процессе расследования преступлений.

Аннотация. Статья посвящена проблеме определения понятий следственные (розыскные) действия, приоритетным направлениям теоретического размышления относительно формирования исследуемой дефиниции. Автор проводит анализ работ ученых, благодаря которому приходит к ряду выводов, а именно в работах ученых нет единого подхода к определению функций следственных действий, а в доказательственном праве других государств их значение отличается. Поэтому автор предлагает сформировать понятие и задачи следственных действий с учетом параболоток ученых разных стран.

Ключевые слова: следственное действие, розыскное действие, понятие, дефиниция, уголовный процесс.

Stratonov V.

The concept and objective of investigation (detective) actions in the process of crime investigation.

Summary. The article deals with the definitions of the investigation (investigative) action, priorities of theoretical reflections on the formation of definition study. The author analyzes the work of scientists, through which comes to a number of conclusions that there are no a unified approach to the definition of the functions of investigative actions, and the rules of evidence in other states, their value is different in the works of scientists. Therefore, the author proposes the formation of the concept and objectives of the investigative actions, taking into account groundwork of scientists from different countries.

Keywords: investigative action, investigative action, concept, definition, criminal trial.

